

Verbinden voor Veiligheid

Jaarverslag
2020

Inhoud

Voorwoord	3
1. Missie	5
2. Strategie	7
3. Samenwerkingspartners	14
4. Ontwikkelen en delen van kennis	17
5. Week tegen Pesten	22
6. Met Alle Respect!	25
7. Genderwijs	27
8. Burgerschap op de basisschool	30
9. Helpdesk	33
10. Calamiteitenteam	37
11. Professionalisering	39
12. Vertrouwenspersonen	41
13. Actualiteit, pers en media	44
14. Vooruitblik 2021	47
15. Organisatie	51

COLOFON

In opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Uitgevoerd door Stichting School & Veiligheid.

redactie Marianne Mols
(www.naardeletter.nl)

vormgeving Caro Grafico Grafisch Ontwerp
(www.carografico.nl)
MOOZ grafisch ontwerp
(www.moozgo.nl)

fotografie Hans Slegers
Lilian van Rooij
(www.lilianvanrooij.nl)
Marieke Duijsters
(www.mariekeduijsters.nl)
Katja Schade

Contact
Stichting School & Veiligheid
Zwarte Woud 2
3524 SJ Utrecht

030- 285 65 31
info@schoolenveiligheid.nl
www.schoolenveiligheid.nl

Utrecht, april 2021

Voorwoord

Voorwoord

De school is een ontmoetingsplaats: er vindt interactie plaats tussen leerlingen en leraren en tussen leerlingen onderling. Het is ook een oefenplaats waar leerlingen en studenten kunnen leren en waar ze zich kunnen ontwikkelen. Op een school leren jongeren niet alleen om een diploma te halen, zij leren er ook welk gedrag acceptabel is en welk gedrag niet. Kortom, ze leren er over burgerschap.

Als we denken aan sociale veiligheid op scholen, dan komt het beeld naar voren van groepen leerlingen die elke dag de scholen instromen. Vanwege de coronamaatregelen was dat het afgelopen jaar niet vanzelfsprekend. Het herhaaldelijk schakelen tussen fysiek en online onderwijs heeft invloed gehad op hoe scholen aandacht konden besteden aan sociale veiligheid op school. Het heeft veel gevraagd van het uithoudingsvermogen van scholen om in

dit turbulente jaar ook op dit vlak te blijven schakelen tussen wat er fysiek en online nodig is.

Het past ons dan ook om onze bewondering uit te spreken voor al die mensen die elke dag opnieuw, online en offline, les zijn blijven geven, en die leerlingen en studenten een hart onder de riem staken en ondersteunden in omstandigheden die zwaar waren.

Stichting School & Veiligheid is voortdurend bezig om scholen informatie te geven, van advies te dienen, workshops en conferenties aan te bieden en onderwijsprofessionals met raad en daad bij te staan. Zo ook in dit jaar, dat als coronajaar te boek staat. In dit jaarverslag geven we inzicht in de activiteiten, producten en diensten die we in 2020 hebben geleverd om onze doelen te verwezenlijken.

Klaas Hiemstra
directeur-bestuurder
Stichting School en Veiligheid

1 Missie

Missie

Stichting School & Veiligheid (hierna te noemen School & Veiligheid) is hét landelijke expertisecentrum op het gebied van sociale veiligheid in het onderwijs. De stichting werkt voor het primair onderwijs (po), het voortgezet onderwijs (vo) en het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). We doen dit in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW).

School & Veiligheid biedt – vanuit een centrale positie in het onderwijsveld – informatie en advies over het bevorderen van een sociaal veilig klimaat op school en in de klas. We houden ons bezig met het tegengaan van grensoverschrijdend

en ongewenst gedrag en bieden advies hoe hiermee om te gaan. Maar we adviseren scholen ook over hoe ze, los van incidenten, binnen de school en binnen de klas een klimaat kunnen creëren waarin leerlingen en leraren zich prettig voelen.

Voor ons werk zijn instrumenten en maatregelen van belang die gedeeltelijk geregeld zijn in de Wet Veiligheid op school. Hieronder vallen het veiligheidsplan, de monitoring van de sociale veiligheidsbeleving onder leerlingen en de rol en taken van vertrouwenspersonen en coördinatoren.

Uitgangspunt is dat leerlingen en studenten een veilige schoolomgeving nodig hebben om zich optimaal te kunnen ontwikkelen.

2 Strategie

Strategie

In onze strategie hanteren we drie pijlers om relevant te blijven als landelijk expertise-centrum op het gebied van sociale veiligheid in het onderwijs.

Landelijk beleid vertalen naar een werkbare praktijk

Onze medewerkers vertalen landelijk beleid naar een werkbare praktijk voor het onderwijsveld. We inventariseren wat de school nodig heeft om met beleidsdoelen aan de slag te gaan. Vandaaruit ontwikkelen en delen we kennis op een toegankelijke manier die aansluit bij de schoolpraktijk. Hier volgt een aantal voorbeelden ter illustratie.

Stimuleringsprogramma Gezonde Relaties & Seksualiteit

Kinderen gun je een gezonde en passende ontwikkeling. In die ontwikkeling spelen ook relaties en seksualiteit een rol. Het Stimuleringsprogramma Gezonde Relaties & Seksualiteit is gericht op het stimuleren en ondersteunen van scholen die in hun onderwijsprogramma aandacht willen besteden aan gezonde relaties en seksualiteit. School & Veiligheid adviseert vanuit haar expertise over sociale veiligheid wat er nodig is om hiermee aan de slag te gaan.

In samenwerking met de Gezonde School, Rutgers en Soa Aids Nederland zijn we in 2020 ook begonnen met de ondersteuning van de Gezonde School-adviseurs bij hun begeleiding van scholen op het gebied van relaties en seksualiteit. School & Veiligheid traint de adviseurs binnen het stimuleringsprogramma om de verbinding te leggen tussen het werken aan seksuele integriteit en de seksuele en relationele vorming. Dit draagt preventief bij aan een sociaal veilige situatie voor leerlingen.

In 2020 is, ook vanuit het stimuleringsprogramma, het netwerk uitgebreid van lerarenopleiders die studenten scholen in pedagogisch handelen. In 2021 gaan we tools ontwikkelen die deze opleiders helpen om, in het curriculum voor pedagogisch handelen, bij aankomende docenten sensitiviteit te ontwikkelen voor het werken aan seksuele integriteit.

Burgerschap op de basisschool

In het regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst 2017 – 2021' is aangekondigd dat de burgerschapsopdracht in het funderend onderwijs wordt aangescherpt. Inmiddels ligt er een Wet Burgerschapsonderwijs, die naar verwachting in augustus 2021 van kracht wordt. School & Veiligheid vertaalt de opdracht die vervat zit in deze wet naar een programma dat scholen helpt om deze toe te passen binnen hun eigen visie. De relatie tussen burgerschap en sociale veiligheid is nauw gedefinieerd in de nieuwe wet. Vooral waar het gaat om de school als oefenplaats en de wijze waarop we leerlingen leren respectvol met elkaar om te gaan en standpunten te delen binnen een sociaal veilige omgeving. Op pagina 30 is meer inhoudelijke informatie te vinden over hoe we de vertaalslag naar scholen hebben gemaakt.

Pesten

De Wet Veiligheid op school geeft aan dat er aandacht moet zijn voor pesten op school. School & Veiligheid vertaalt dit naar concrete tips en tools zodat scholen aan de slag kunnen gaan met het voorkomen en tegengaan van pesten. Wij delen onze inzichten over dit thema ook in workshops voor GGD-medewerkers en docenten in opleiding. Met de populaire *Week Tegen Pesten* blijven we het thema jaarlijks agenderen in het onderwijsveld.

Als kennispartner speerpunten voor beleid agenderen

Persoonlijk contact is essentieel voor onze werkwijze. School & Veiligheid spreekt niet alleen bestuurders, schoolleiders en functionarissen in de scholen aan, maar richt zich ook op docenten. We gaan in gesprek met onderwijsprofessionals op landelijke of regionale conferenties, tijdens onze webinars, in (digitale) tafelgesprekken en via onze helpdesk. Op die manier kunnen wij vragen uit de praktijk beantwoorden en onze adviezen, producten en achtergrondinformatie onder de aandacht brengen.

Ook hebben we goede contacten binnen de ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Justitie en Veiligheid (JenV) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), en kunnen we onderwerpen die de sociale veiligheid in de school raken en in het onderwijsveld leven agenderen. We zijn een landelijke kennispartner met een unieke positie voor beleidsvorming. Vanuit onze

expertise denken we met het ministerie van OCW mee over onder andere de Monitor sociale veiligheid en de evaluatie van de Wet Veiligheid op school.

Ondermijning

Ondermijning vindt plaats in de samenleving en kan ook de scholen in komen in de vorm van dealen, ronselen en wapenbezit. Maar ook als het niet de school in komt, kun je als docent signalen opvangen van leerlingen dat er iets niet klopt. In 2019 ontwikkelden we voor deze situaties het **niet-Pluisinstrument** , een intervisietool voor docenten. School & Veiligheid is verder blijvend in gesprek met het ministerie van OCW en het ministerie van JenV en geeft advies over maatschappelijke bewegingen die effect hebben op het onderwijsveld.

Vertrouwenswerk

Is de vertrouwenspersoon goed zichtbaar en vindbaar? Komen meldingen van grensoverschrijdend gedrag van onderwijspersoneel wel bij de juiste personen en instanties terecht? Is dit een zaak voor de vertrouwensinspectie of voor de politie? Welke stappen moeten worden genomen en in welke volgorde? Over deze en andere vragen en signalen die we opvangen via het vertrouwenswerk zijn we in gesprek met de sectorraden, de Vertrouwensinspectie en het ministerie van OCW. Aan de hand van deze gesprekken gaan we het beleid rond vertrouwenswerk verder uitwerken in 2021.

Signalen en trends vertalen in dienstverlening

Als gesprekspartner van verschillende regionale organisaties en diensten verkennen wij continu hoe organisaties onze producten en informatie inzetten om scholen te ondersteunen. Daarnaast bekijken wij welke signalen en trends zij waarnemen, en hoe wij deze weer kunnen implementeren in onze dienstverlening.

Hier volgt een aantal voorbeelden uit 2020 van deze aanpak.

Burgerschap, vrijheid van meningsuiting en identiteit

In de laatste maanden van het jaar ging het debat in politiek en samenleving over de vraag hoe scholen kunnen omgaan met de spanning tussen de vrijheid van meningsuiting en het recht op een eigen levensovertuiging. Leerlingen en studenten voelen zich geraakt in hun religieuze identiteit (zoals door een cartoon) of in hun seksuele identiteit (zoals bleek uit verhalen van christelijk-orthodoxe oud-leerlingen). Maatschappelijk gezien werd breed zichtbaar hoe identiteiten met elkaar kunnen botsen en hoe dat kan leiden tot polarisering, ook op scholen. School & Veiligheid heeft haar inzichten op dit gebied gebundeld om het onderwijsveld van dienst te zijn.

Eind 2020 organiseerden we in samenwerking met TerInfo een goed bezocht webinar over hoe je als docent met je klas het gesprek aan kunt gaan over vrijheid van meningsuiting. Ook werd een start gemaakt met de campagne *Samen zijn wij iedereen*, voor een inclusief leerklimaat in het mbo. Deze campagne loopt tot maart 2021.

Om christelijk-orthodoxe scholen te helpen, hebben wij in samenwerking met Theater AanZ en Homo in de Klas het project *Stil Verdriet* ontwikkeld. In oktober vond de kick-off van dit project plaats. Daarmee werd een begin gemaakt met de werving van deelnemers voor het project onder scholen in het voorgezet onderwijs en lerarenopleidingen.

Corona en de gevolgen voor het onderwijs

De bijzondere situatie van de coronacrisis heeft afgelopen jaar ook extra aandacht gevraagd. Scholen hadden behoefte aan aanwijzingen voor hoe ze konden werken aan de sociale veiligheid en het welbevinden van leerlingen in het afstandsonderwijs en via de digitale contacten.

Voor de (gedeeltelijke) herstart voor en na de zomer in het po, vo en mbo hebben we informatiebladen inclusief een stappenplan gemaakt. Deze zijn gedeeld met OCW en de sectorraden, zodat deze instanties de informatie konden meenemen in hun protocollen en aanwijzingen voor de herstart.

Leerlingen en studenten zijn in de loop van het jaar steeds meer gevoelens van eenzaamheid, stress en depressie gaan ervaren. School & Veiligheid adviseerde om hier extra aandacht voor te hebben in het onderwijs op afstand. In een aantal artikelen boden we docenten praktische tips over hoe zij mentaal welbevinden van leerlingen en studenten kunnen bevorderen tijdens het onderwijs op afstand.

Discriminatie

In april 2020 verscheen het SCP-rapport *Ervaren Discriminatie in Nederland en het onderwijs II*, waarin aandacht wordt besteed aan de discriminatie die onder andere studenten in het mbo ervaren. Stagediscriminatie wordt in dit rapport een belangrijk aandachtspunt genoemd. School & Veiligheid lanceerde hierop de **e-learning Op stage? Iedereen gelijke kansen!** . Deze ondersteunt stagebegeleiders en docenten in het mbo om stagediscriminatie aandacht te geven en aan te pakken. De e-learning is ontwikkeld samen met de Anne Frank Stichting.

Naast het SCP-rapport gaf de Staat van het Onderwijs 2020 aanknopingspunten om aandacht te geven aan inclusie en het tegengaan van discriminatie. De Black Lives Matter-beweging die in 2020 op gang kwam, maakte deze aandacht extra urgent. In september werd **#kiesmij** gelanceerd, een landelijke campagne rond stagediscriminatie die werd georganiseerd door Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB), en waar School & Veiligheid haar medewerking aan verleende.

Messencriminaliteit

Het afgelopen jaar vond een aantal zeer ernstige incidenten plaats waarbij minderjarigen messen gebruikten. De toename van messenbezit onder jongeren is een zorgelijke ontwikkeling die ook door School & Veiligheid op de voet wordt gevolgd.

Gezien de ernst van deze ontwikkeling is vanuit de ministeries van JenV en OCW in het najaar van 2020 een landelijk actieplan Wapens en Jongeren opgesteld. Het plan noemt landelijke en lokale acties met betrekking tot het integraal veiligheidsbeleid. School & Veiligheid biedt, in samenwerking met gemeenten, HALT en het Centrum voor Criminaliteitspreventie, ondersteuning ten aanzien van de preventieve maatregelen uit dit plan. Met het landelijk actieplan zetten alle betrokken organisaties zich actief in om voor een ommekeer te zorgen in het wapenbezit onder jongeren, en om daarnaast professionals te ondersteunen die met jongeren werken.

De pers weet School & Veiligheid te vinden als het gaat om onze signalerende functie voor dit onderwerp. Er verschenen diverse artikelen in vakbladen en media waar School & Veiligheid met haar kennis aan heeft bijgedragen.

3 Samenwerkingspartners

Samenwerkingspartners

Samenwerking is nodig om in onze dienstverlening en informatievoorziening optimaal aan te blijven sluiten bij de behoefte van de praktijk. Daarnaast heeft samenwerking met deze partners een meerwaarde door de onderlinge kennisuitwisseling.

Landelijke onderzoeks- en kennisinstituten

School & Veiligheid werkt samen met een scala aan onderzoeks- en kennisinstituten, zoals Kennisplatform Integratie en Samenleving, Rutgers, Nederlands Jeugd Instituut, GGD GHOR en de Kindertelefoon. Ook is er veelvuldig contact met belangenbehartigers zoals COC Nederland.

In dit hoofdstuk een aantal onderwerpen waarbij deze samenwerking een grote rol speelt.

Gezonde relaties & seksualiteit

De stimuleringsregeling Gezonde Relaties & Seksualiteit is een initiatief van het ministerie van VWS en komt voort uit het Regeerakkoord 2017-2021. Binnen deze regeling werkt School & Veiligheid samen met Rutgers, Soa Aids Nederland en Siriz in het programma Gezonde School.

Radicalisering

De samenwerking van de school met de veiligheid- en zorgsector wordt steeds belangrijker. Uit onderzoek van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) blijkt dat regionale diversiteit en onduidelijkheden deze samenwerking lastig maken voor partijen rond het onderwijs. In onze samenwerking met het Platform Jeugd preventie Extremisme en Polarisatie (JEP) is dit expliciet een speerpunt.

Spanning in de klas en de school

Het gesprek over moeilijke onderwerpen vraagt durf en inzet van onderwijsprofessionals. Een gemeenschappelijk handelingskader in de school kan docenten hierbij helpen. School & Veiligheid lanceerde in 2020 **Struisvogel Sessie** , een gesprekstool voor morele dilemma's. Deze tool verhelpt professionele eenzaamheid en stimuleert professionele samenwerking door een methodiek aan te bieden waarmee morele dilemma's besproken kunnen worden in het team. Het doel is om het persoonlijke te ontstijgen en vanuit een professionele blik gezamenlijke handelingskaders te bepalen. De tool is samen met het Kennisplatform Integratie & Samenleving ontwikkeld en is via hen ook toegankelijk voor het sociaal domein.

De samenwerking met TerInfo, een project van de Universiteit Utrecht, leidde tot een goed bezochte webinar in december over hoe je vrijheid van meningsuiting kan bespreken in de klas. School & Veiligheid bood hiermee ondersteuning aan onderwijsprofessionals over dit actuele onderwerp.

Landelijke vertegenwoordigers van het onderwijs

School & Veiligheid onderhoudt contacten met landelijke vertegenwoordigers van het onderwijs, zoals de sectorraden (PO-Raad, VO-raad en de MBO Raad), vakbonden en (vak)verenigingen. Voorbeelden van de laatste groepen zijn de Nederlandse Vereniging van Schooldecanen en Leerlingbegeleiders (NVS-NVL), LOWAN, de Algemene Vereniging Schoolleiders (AVS), de Stichting Leerplan Ontwikkeling (SLO) en de Landelijke Beroepsgroep Begeleiders Onderwijs (LBBO). Door deze contacten te onderhouden creëren wij een breed draagvlak voor sociale veiligheid.

Verschillende projecten en activiteiten van School & Veiligheid zijn voortgekomen uit de samenwerking met deze partijen, waaronder het project *Burgerschap op de Basisschool*.

4 Ontwikkelen en delen van kennis

Ontwikkelen en delen van kennis

Onze doelgroep inspireren en informeren op het gebied van sociale veiligheid blijft de belangrijkste taak van School & Veiligheid. Wij ontwikkelen en delen kennis via publicaties, tools en andere producten, op een toegankelijke manier die aansluit bij de schoolpraktijk. We voorzien onderwijsprofessionals (in po, vo en mbo) van de meest actuele informatie. Dat doen we via meerdere kanalen. Onze websites spelen daarbij een grote rol.

Website School & Veiligheid

School & Veiligheid deelt haar informatie via zes websites. Daarvan is de website www.schoolenveiligheid.nl ons belangrijkste online kanaal. We bieden er actuele informatie op het gebied van sociale veiligheid op scholen. Daarbij verwijzen we naar toepasselijke producten van School & Veiligheid, zoals tools, publicaties en e-learnings. Ook een overzicht van de trainingen en conferenties die School & Veiligheid organiseert is hier te vinden. Daarnaast bieden we in de zogeheten kennisbanken van deze website sectorspecifieke informatie voor het po, vo en mbo. In deze kennisbanken is een schat aan informatie te vinden, waar scholen en individuele docenten zo mee aan de slag kunnen gaan.

In 2020 is de website www.schoolenveiligheid.nl in structuur en uiterlijk aangepast. Informatie is opnieuw geordend en de samenhang tussen onderwerpen is meer inzichtelijk gemaakt. Hierdoor kunnen bezoekers informatie nu sneller vinden.

In 2020 stonden de thema's [pesten](#), discriminatie en [agressief gedrag](#) in de top 3 van de meest bezochte pagina's. Binnen het mbo-gedeelte werden de thema's [misbruik sociale media](#) en [pesten](#) het meest bezocht. Het websitebezoek steeg in 2020 naar 200.000 unieke bezoekers. In de maanden mei en september werd de website het meest bezocht.

Website Gay & School

De website www.gayandschool.nl heeft als doel om scholen te inspireren bij het vormgeven van hun beleid rond seksuele diversiteit. De website volgt de ontwikkelingen op het gebied van seksuele diversiteit op de voet. Er zijn onder andere relevante onderzoeken, nieuwe beleidsinstrumenten en recent verschenen publicaties te vinden. De rubriek **Laat je inspireren** geeft scholen concrete handvatten om aandacht te besteden aan seksuele diversiteit.

Het aantal bezoekers dat de website Gay & School wist te vinden steeg in 2020 naar ruim 37.500. Populair was de informatie over het organiseren van Paarse Vrijdag op school en de uitleg van het begrip gender.

Verder werd in 2020 een vernieuwing van de website grondig voorbereid. In 2021 wordt de vernieuwde website gelanceerd. Deze zal beter ingericht zijn op de praktische ondersteuning van onderwijsprofessionals. Het doel is hen te helpen om een veilig schoolklimaat voor lhbt- en gender non-conforme leerlingen te verbinden met veiligheid en burgerschapsvorming voor alle leerlingen.

Website Pestweb

Via de website www.pestweb.nl bieden we, primair voor leerlingen, algemene informatie over pesten. Leerlingen kunnen lezen wat pesten precies is, wat ze kunnen doen als ze zelf worden gepest of zien dat een medeleerling wordt gepest. In 2020 is Pestweb ruim 27.000 keer bezocht. De site www.pestweb.nl is in 2020 herzien om leerlingen beter te kunnen informeren en ondersteunen. Zo vinden ze nu snel bij wie ze op school terecht kunnen als er wordt gepest.

De helpdeskfunctie van Pestweb is per 1 januari 2020 gestopt. Leerlingen konden vanaf die datum bij de Kindertelefoon terecht om te praten over pesten op school. Er vond een warme overdracht plaats naar de Kindertelefoon: wij informeerden hen over onze manier van hulpverlening aan leerlingen die op school te maken hebben met pesten. Tijdens de overdracht zijn ook ideeën uitgewisseld voor de uitgebreidere informatiefunctie van de website Pestweb.

Ook is in 2020 een start gemaakt met een verdere vernieuwing van de website voor Pestweb. Het gaat hierbij om een aanpassing

die het mogelijk maakt informatie speelser aan te bieden, via filmpjes en animaties. Voor de zomervakantie van 2021 moet de nieuwe website gereed zijn.

Website Week tegen Pesten

Traditiegetrouw organiseert School & Veiligheid in de derde week van september de *Week Tegen Pesten*. Het thema van de *Week Tegen Pesten* 2020 was *Samen aan zet*. Op basis van dit thema werd de campagnewebsite www.weektegenpesten.com gevuld met relevante content. Het ging daarbij vooral om materialen die docenten kunnen gebruiken in de les. Op pagina 23 is meer informatie over de inhoudelijke invulling te vinden.

SAMEN AAN ZET

De website werd in de campagnemaand goed bezocht met 26.000 bezoekers. Ook buiten de campagnemaand blijven we aandacht besteden aan pesten, via een maandelijkse mailing. Zo'n 45.000 unieke bezoekers wisten de website in 2020 te vinden.

Website Calamiteitenteam

Op de website www.calamiteitenteam.nl bieden we scholen de nodige informatie over hoe te handelen bij een calamiteit en welke maatregelen te nemen om het risico op een calamiteit zo klein mogelijk te maken. Afhankelijk van de ernst van de calamiteit zetten we in overleg met de school een adviseur van het calamiteitenteam in om de school te ondersteunen.

Website Digitaal Veiligheidsplan

Het **Digitaal Veiligheidsplan** is een instrument voor scholen dat wij hebben ontwikkeld vanuit het Actieplan sociale veiligheid (2014-2017). Scholen kunnen deze online tool gebruiken bij het ontwikkelen van een eigen beleid voor sociale veiligheid. Het invullen van het veiligheidsplan via deze website geeft zicht op de stand van zaken op het gebied van sociale veiligheid in de eigen school. Er wordt in kaart gebracht wat er al is, wat extra aandacht nodig heeft en wat nog ontwikkeld moet worden.

Voor besturen is er het **Digitaal Veiligheidsplan School & Bestuur** . Besturen kunnen hiermee algemene informatie delen met al hun scholen.

Andersom kunnen de scholen hiermee informatie delen met hun bestuur over de wijze waarop zij aan sociale veiligheid werken. De aandacht voor het Digitaal Veiligheidsplan groeit. Veel scholen maken inmiddels gebruik van het plan. Het totaal aantal accounts was in 2020 ruim 5100.

Nieuwsbrief en sociale media

Naast de websites zetten we nieuwsbrieven en sociale media in als informatievoorziening richting onze doelgroep.

Nieuwsbrief

Via de maandelijkse digitale nieuwsbrief informeren we ruim 8500 abonnees over actuele ontwikkelingen op het gebied van sociale veiligheid. We promoten via dit kanaal ook nieuwe producten, conferenties en trainingen van School & Veiligheid. Onder aan de nieuwsbrief wordt de helpdesk uitgelicht, zodat de lezer snel kan zien waar hij terecht kan voor verder advies.

Inspireer-Mij-Mail

Om ervoor te zorgen dat het thema van de *Week Tegen Pesten* het hele jaar door aandacht krijgt, verstuurt School & Veiligheid maandelijks de Inspireer-Mij-Mail aan ruim 2600 geïnteresseerden.

Sociale media

Via [Facebook](#), [LinkedIn](#) en de Twitter accounts van [School & Veiligheid](#) en [Gay&School](#) worden volgers op de hoogte gehouden van nieuwe materialen, nieuw trainingsaanbod en actueel nieuws. De [Facebookpagina van Week tegen Pesten](#) en [Instagram](#) is een belangrijk informatiekanaal voor nieuws rond de *Week Tegen Pesten*. Ons doel is om scholen niet alleen tijdens de campagneweek in september, maar ook de rest van het jaar te inspireren en te enthousiasmeren om werk te maken van sociale veiligheid. Het aantal volgers is groeiende.

5 Week tegen Pesten

WIJ

DOEN

MEE!

Week tegen Pesten

Pesten is een belangrijk onderwerp als het gaat over sociale veiligheid op scholen. Het staat jaarlijks in de top 3 van zoektermen, gebruikt door bezoekers van de website van School & Veiligheid.

Extra aandacht blijft nodig en daarom organiseren we traditiegetrouw de *Week Tegen Pesten* in de derde week van september. We kozen voor deze week omdat het belangrijk is om aan het begin van het schooljaar een goede start te maken met het werken aan een fijne en veilige school.

In 2020 was het thema Samen aan zet. In een positieve groep is er namelijk minder behoefte om te pesten. Ruim 4000 scholen in het hele onderwijsveld (po, vo en mbo) deden dit keer mee aan de *Week Tegen Pesten*.

SAMEN AAN ZET

Opening Week Tegen Pesten

Voor de opening van de campagneweek was School & Veiligheid te gast bij basisschool De Vuurvogel in Helmond. Het team van de Vuurvogel liet zien hoe zij op school door middel van groepsdynamisch onderwijs samen zorgen voor een veilig en prettig leer- en werkklimaat. Vanwege de coronamaatregelen werd gekozen voor een digitale opening. Via een livestream op de [Facebookpagina van Week Tegen Pesten](#) was deze voor iedereen te volgen. Daisy Mertens – Leraar van het jaar 2016 en verkozen tot een van de tien beste docenten van de wereld (2019) – werkt op deze school. Zij gaf samen met een collega uitleg over de zogenoemde [sociokring](#).

Minister Arie Slob deed speciaal voor de *Week tegen Pesten* een oproep [Laten we met elkaar werken aan een veilige school voor iedereen](#).

Gratis (les)materiaal voor scholen

Om docenten te helpen bij het aanpakken van pesten en het bevorderen van een positieve sfeer in de klas, hebben verschillende organisaties op uitnodiging van School &

Veiligheid materiaal gemaakt. Dit heeft geleid tot een divers aanbod aan kant-en-klare lessen en muziek- en dansactiviteiten. Hiermee kan de docent direct met het thema aan de slag in de klas. Deze informatie kunnen scholen vinden op de campagnewebsite: www.weektegenpesten.com en de [Facebookpagina van Week Tegen Pesten](#).

Samenwerkingen

Het Nji leverde een bijdrage in de vorm van een blog voor de campagneweek. Er was ook een internationale bijdrage vanuit België. Isabel ten Bokkel, promovenda aan de KU Leuven, schreef een blog over het

“Ik heb aan het begin van het schooljaar veel tijd geïnvesteerd in de groep en hoe we met elkaar omgaan. Daar plukken we nu de vruchten van.”

“Al onze lessen staan in het teken van de *Week Tegen Pesten*.”

onderwerp van haar promotie-onderzoek: de rol van docenten bij het verminderen van pesten.

Lydia Laninga-Wijnen gaf een lezing in de campagneweek. Zij doet onderzoek naar vriendschap, populariteit en (interventies tegen) pesten aan de Rijksuniversiteit Groningen en Universiteit Utrecht.

Ook Kees van Overveld leverde een bijdrage aan de week. Hij gaf een lezing over hoe je in de vormingsfase van je klas een groep kan maken.

Sociale media

Ook op sociale media was de #weektegepesten te volgen door de campagne die we startten op [LinkedIn](#), [Facebook](#), [Twitter](#) en [Instagram](#). We riepen scholen en docenten op ons te volgen en onze berichten met tips en informatieve video's te liken en/of te delen. Op die manier maakten wij de *Week Tegen Pesten* samen zichtbaarder en versterkten we de boodschap dat je pesten kunt voorkomen als iedereen in actie komt. Zo waren wij samen aan zet.

6 Met Alle Respect!

**MET ALLE
RESPECT!**

EDITIE 2020

SAMEN VOOR EEN SOCIAAL VEILIGE SCHOOL

Met Alle Respect!

Sinds 2015 organiseren we jaarlijks de landelijke onderwijsconferentie *Met Alle Respect!* Met deze conferenties willen we docenten, schoolleiders en bestuurders uit het po, vo en mbo inspireren en motiveren om met een thema aan de slag te gaan.

Het thema van de vijfde editie, gehouden op 8 april 2020, was contact maken en starten. Voor er gestart kan worden met leren en werken, moet namelijk eerst contact worden gemaakt. Zeker als je wil samenwerken aan een school waarin iedereen er mag zijn en respect heeft voor elkaar; een school die een plek is waar we verschillen erkennen, waarderen en van elkaar mogen leren.

Omdat in maart de coronamaatregelen ingingen, moest er in korte tijd worden omgeschakeld van een fysieke naar een online conferentie. Deze vond op 10 juni plaats. Vanwege het korte tijdsbestek werd ervoor gekozen om korte inhoudelijke video's te vertonen over de onderwerpen die op het programma stonden.

Dit programma werd ook aangepast aan de nieuwe situatie, en gericht op het belang van contact maken met je leerlingen in een anderhalvemetersamenleving. Er waren workshops van onder anderen Galenkamp & Schut, Stijn Sieckelink, onderzoeker pedagogiek, en Brigitte van Hooijdonk, gedragsspecialist. Op het digitale kennisplein konden onderwijsprofessionals zich laten inspireren door deskundige sprekers.

“Fijn dat alle informatie online werd gezet. Daardoor kon ik het delen met mijn collega's.”

“Het zou fijn zijn om vaker een conferentie op deze manier te beleven.”

Ook in 2021 komt er een online conferentie. Deze editie zal op woensdag 14 april 2021 plaatsvinden en gaan over ongemakkelijke situaties die je als docent kunt tegenkomen in de dagelijkse praktijk.

7 Genderwijs

Genderwijs

School & Veiligheid organiseerde in 2020, met steun van het ministerie van OCW, de onderwijsconferentie *Genderwijs*. De conferentie had tot doel het gesprek te openen over gendergelijkwaardigheid in het onderwijs. Voorafgaand deden we een brede verkenning van de plek van jongens en meiden in het onderwijs. Hoe leerlingen benaderd worden, kan invloed hebben op de keuzes die zij maken met betrekking tot studie, beroep, zorg en huishouden.

Hebben jongens en meiden een andere aanpak nodig of juist niet? Welke invloed heeft de manier waarop jongens en meiden benaderd worden op de keuzes in hun latere leven? Wat komen leraren tegen in de dagelijkse praktijk?

De conferentie *Genderwijs* sluit aan op de visie van School & Veiligheid dat de school een veilige omgeving moet zijn waar leerlingen zich vrij kunnen ontwikkelen. Het pedagogisch vakmanschap van de docent is daarbij cruciaal. In het voorjaar werd gesproken met onderwijsprofessionals uit het po, vo en mbo via socialemediakanalen en in online

tafelgesprekken. De opbrengst van deze gesprekken werd verwerkt in de online conferentie, die plaatsvond op 14 oktober 2020. De gesprekken resulteerden ook in een korte podcastserie en enkele artikelen in vakbladen.

Dagvoorzitter Jan Jaap Hubeek ging in gesprek met hoogleraar en doctor in de sociologie Mieke van Houtte van de Universiteit Gent. Zij bespraken de belangrijkste bevindingen uit haar onderzoek naar gendergelijkheid in het onderwijs.

Deelnemers konden vragen stellen aan het leerlingenpanel. Het gesprek met deze leerlingen werd goed gewaardeerd, zo bleek uit de evaluatie.

Naast het plenaire gedeelte was het mogelijk deel te nemen aan verschillende workshops, verzorgd door Rutgers, Act4Respect, SexMatters, COC, Emancipator, RoSa en School & Veiligheid. De thema's van de workshops liepen uiteen van kansengelijkheid in presteren tot het tegengaan van seksueel geweld, alles gezien vanuit het hoofdthema gendergelijkheid in het onderwijs.

Afsluitend werden de aanbevelingen die de conferentie opleverde aangeboden aan de directeur Emancipatie van het ministerie van OCW, Esther van Dijk. De conferentie trok betrokken en actieve deelnemers en werd goed gewaardeerd.

“De inhoud en het enthousiasme van de sprekers. Zet aan tot actie!”

“Dit was voor mij weer even een eye-opener en een stimulans om hier daadwerkelijk iets mee te gaan doen als docent.”

“Fijn dat dit onderwerp steeds meer op de agenda komt te staan.”

**jongen = lief
meisje = lef**

8 Burgerschap op de Basisschool

Burgerschap op de Basisschool

In het regeerakkoord Vertrouwen in de toekomst 2017 – 2021 werd aangekondigd dat de burgerschapsopdracht in het funderend onderwijs werd aangescherpt. Hierop ontwikkelde School & Veiligheid in samenwerking met de PO-Raad het programma *Burgerschap op de Basisschool*, dat in 2020 van start is gegaan.

Dit programma ondersteunt schoolbesturen, schoolleiders en leraren binnen het primair en speciaal onderwijs om een kwaliteitsimpuls te geven aan planmatig werken aan burgerschapsonderwijs. Effectief burgerschap begint bij aandacht voor een veilig klimaat waarin kinderen zichzelf kunnen zijn en kunnen oefenen met gedrag. Veel van de vanuit School & Veiligheid ontwikkelde inzichten, middelen en trainingen zijn daarbij relevant.

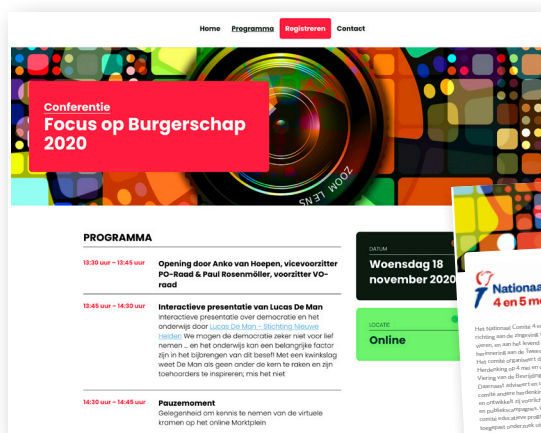
Ondanks de veranderingen in de uitvoering die nodig werden door de coronacrisis, kwamen de contacten met scholen, besturen en profielorganisaties goed op gang. De ambassadeurs voerden gesprekken met scholen en boden ondersteuning. De [website](#) van de PO-Raad werd aangevuld met materiaal over het burgerschapsonderwijs en deze pagina's werden goed bezocht.

Er werden instrumenten ontwikkeld en gedeeld, waaronder een stappenplan, een pocketboekje over de wet- en regelgeving op het terrein van burgerschap en een [QuickScan Burgerschap](#) met bijbehorend toolbox. Scholen kunnen deze instrumenten gebruiken om het burgerschapsonderwijs een impuls te

geven.

In het najaar vond het online congres *Focus op Burgerschap* plaats met meer dan 400 deelnemers. In december vond de eerste maandelijkse Burgerschapsborrel plaats, waar Karim Amghar als spreker optrad. De online borrel trok bijna 100 deelnemers. Deze activiteiten voor het po en vo werden gezamenlijk georganiseerd met de PO-Raad en de VO-raad. Daarnaast werd er voor het po een succesvol kick-off webinar georganiseerd met Gert Biesta, dat meer dan 250 deelnemers trok.

“Bedankt, geweldige stap! Er is hoop dat de mens weer in het onderwijs mag bestaan. Met al zijn capaciteiten, weten en geweten.”

“Erg geïnspireerd door deze bijeenkomst. Ik neem het mee in de praktijk als onderwijzeres in het basisonderwijs.”

9 Helpdesk

Helpdesk

Met onze helpdesk bieden we advies en informatie. We adviseren onderwijs-professionals over de aanpak van gecompliceerde casussen op school en verwijzen hen indien nodig door naar de juiste instanties. Het doel is om bezoekers zo praktisch mogelijk te helpen en hen te activeren tot handelen bij onveilige situaties in de school.

Vragen

In 2020 waren het vooral directieleden, docenten en vertrouwenspersonen die contact zochten met de helpdesk. Veruit de meeste vragen gingen over sociaal veiligheidsbeleid en wet- en regelgeving.

“Wat is het verschil tussen een veiligheidsplan en een sociaal veiligheidsplan?”

“Hoe zet ik een incidentenregistratie op?”

“Hoe moeten wij omgaan met een klacht van ouders over het gedrag van een leraar?”

Docenten hadden ook vragen over de wet- en regelgeving voor buitenschoolse activiteiten en over het thema pesten.

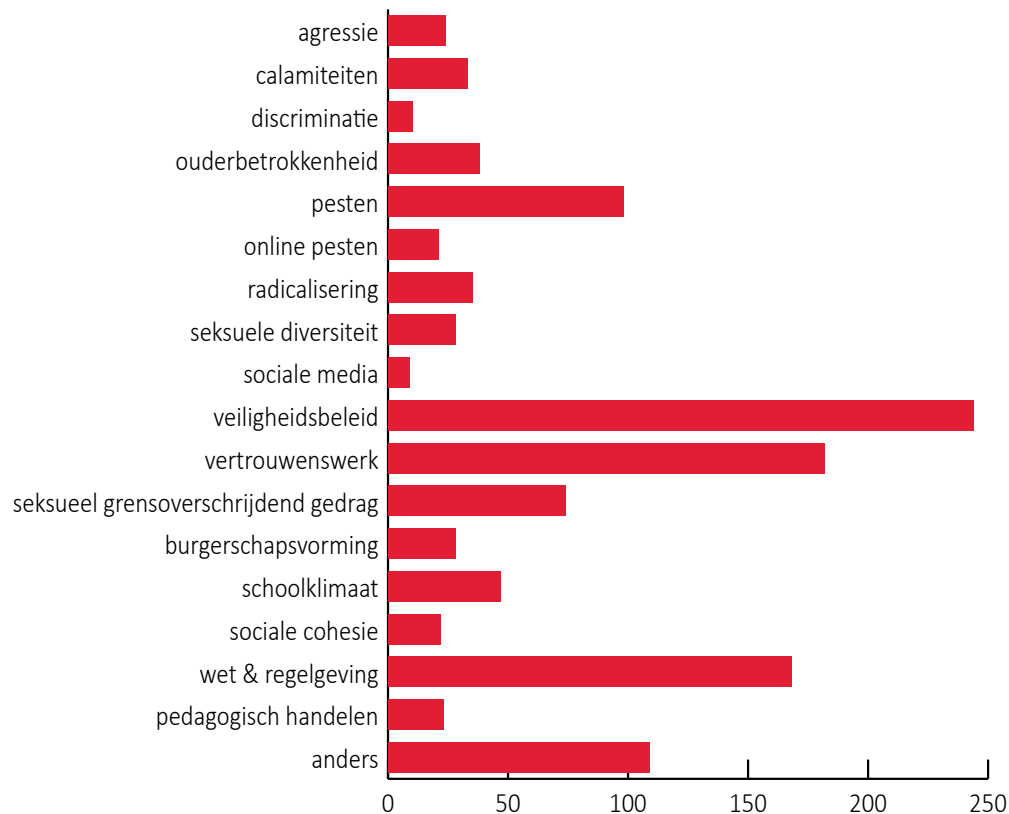
“Zijn we verzekerd bij een buitenschoolse activiteit?”

“Welke documenten moeten er mee bij een schoolreis naar het buitenland?”

Vertrouwenspersonen stelden de meeste vragen over seksueel grensoverschrijdend gedrag. Denk hierbij aan vragen over het informeren van ouders, over de meldplicht/meldcode en over de begeleiding van klagers en de klachtenroute.

Het aantal helpdeskcontacten daalde in 2020 ten opzichte van 2019, mede vanwege de tijdelijke schoolsluiting in het voorjaar. De meeste hulpvragen kwamen uit het voortgezet onderwijs, direct gevolgd door het primair onderwijs.

Aantal hulpvragen per thema

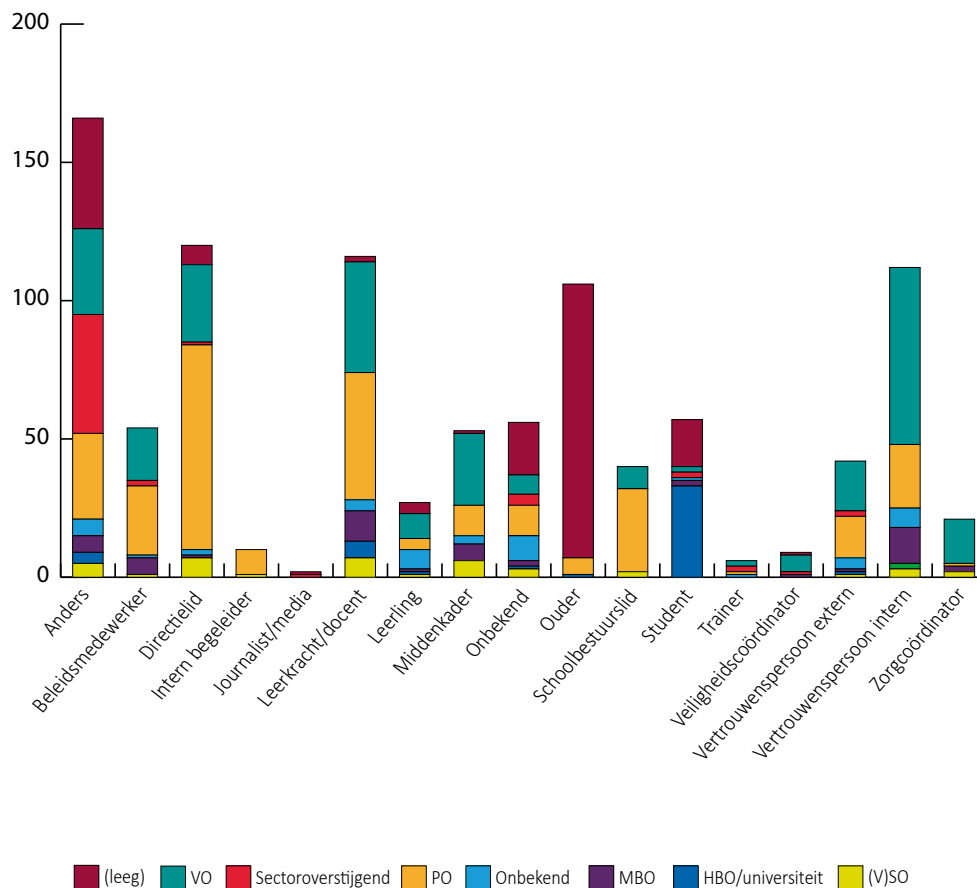
Ouders

Ouders nemen met regelmaat contact op met School & Veiligheid. Hoewel ze niet vallen onder onze dienstverlening, nemen ouders regelmatig contact op met onze helpdesk. Vaak maken zij zich zorgen over hun kind en vinden ze op school geen ingang om hierover te praten. Thema's waar ouders in 2020 over belden, waren pesten, gevoelens van onveiligheid, coronamaatregelen en toezicht. Vanzelfsprekend werden ouders op weg geholpen en waar nodig doorverwezen naar voor hen relevante organisaties, zoals Ouders & Onderwijs.

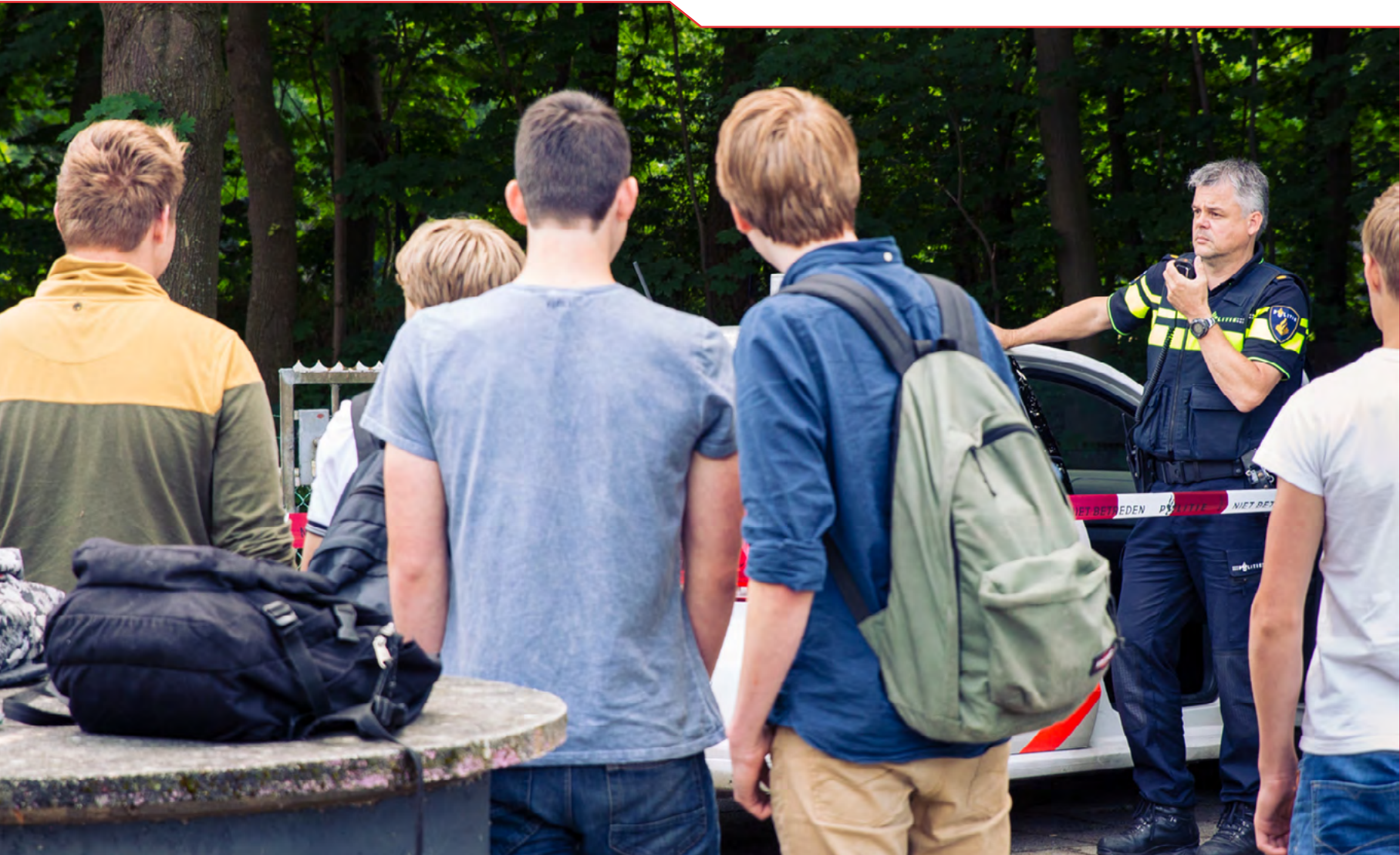
Leerlingen

Ook leerlingen en studenten wisten in 2020 de helpdesk te vinden. Ze zochten vaak informatie voor werkstukken of hadden zelf een hulpvraag. We verwezen hen door naar relevante informatie op onze website of hielpen hen de juiste instanties te vinden voor hun hulpvraag.

Aantal helpdeskcontacten

10 Calamiteitenteam

Calamiteitenteam

Bij een crisissituatie kunnen scholen terecht bij het calamiteitenteam van School & Veiligheid. Geweld, suïcide en (seksueel) grensoverschrijdend gedrag zijn de voornaamste redenen om het calamiteitenteam in de schakelen.

Het calamiteitenteam bestaat uit onze helpdesk en twee adviseurs, die als het nodig is ondersteuning op locatie bieden. Met de ondersteuning van dit team kunnen de rust en het gevoel van veiligheid binnen de school zo snel mogelijk worden hersteld.

De helpdesk verzorgt het eerste contact met scholen. Samen met de helpdeskmedewerker wordt gekeken of de hulpvraag telefonisch kan worden afgehandeld of dat de inzet van een adviseur van het calamiteitenteam gewenst is. Dat laatste was in 2020 tweeëntwintig keer het geval.

Outreach

Soms komen scholen in het nieuws vanwege een ingrijpend incident dat grote impact heeft op personeel en leerlingen. Het kan

bijvoorbeeld gaan om een geweldsincident rond de school of het ernstig bedreigen van een docent. In een enkel geval neemt de

helpdesk zelf initiatief richting de school om deze te wijzen op de gratis dienstverlening van het calamiteitenteam.

11 Professionalisering

Professionalisering van onderwijsprofessionals

School & Veiligheid ondersteunt onderwijsprofessionals in hun pedagogisch vakmanschap met trainingen en bijdrages aan studiedagen.

Richting geven aan heftige discussies over maatschappelijke thema's vraagt veel van het pedagogisch vakmanschap van onderwijsprofessionals. Docenten en leerkrachten staan voor de opgave om inhoud te geven aan het begrip 'de school als oefenplaats', aan het idee dat de school een plek is waar leerlingen leren om op een goede manier met elkaar om te gaan.

Wij organiseerden workshops en promootten onze trainingen bij onderwijsorganisaties die dicht bij scholen staan of programma's voor leerlingen aanbieden, zoals theateervoorstellingen.

Ons trainingsaanbod

Samenleven op school, met ruimte voor verschil (po)

Soms botsen culturen, soms hebben docenten te maken met andere gewoontes. Van een oudergesprek dat ongemakkelijk verloopt tot kinderen die elkaar onbedoeld kwetsen. Onder de titel **Samenleven op school** biedt School & Veiligheid een training voor het po die leerkrachten, schoolleiders en onderwijsondersteunend personeel helpt om het gesprek aan te gaan. Begrenzen en uitnodigen is daarbij het motto.

Dialogo onder Druk (vo, mbo)

De polarisatie tussen groepen in de samenleving komt ook de school binnen en jongeren voelen zich soms gedwongen om stelling te nemen. Dit zorgt voor spanningen in de klas, waardoor de dialoog onder druk komt te staan. Het vraagt veel van docenten om op die momenten de touwtjes in handen te houden en ervoor te zorgen dat er met respect wordt geluisterd naar elkaar. De training **Dialogo onder Druk** biedt concrete ondersteuning bij het voeren van dit soort heftige en lastige gesprekken. Vanwege de coronamaatregelen boden we vanaf

september 2020 de training ook in hybride vorm aan. In 2020 zijn er in totaal 39 trainingen gegeven: 2 trainingen in het primair onderwijs, 6 in het voorgezet onderwijs en 33 in het middelbaar beroepsonderwijs.

LEEF! (mbo)

Om mbo-instellingen te ondersteunen bij de aandacht voor gender- en seksuele diversiteit werkt School & Veiligheid samen met COC Nederland en Theater AanZ. We bieden theateervoorstellingen aan in combinatie met teamtrainingen. Het project **LEEF!** startte in 2018 en was ook actief in 2020.

12 Vertrouwenspersoon

Vertrouwenspersonen

De vertrouwenspersoon heeft een spilfunctie in het bevorderen en behouden van sociale veiligheid op school. Een van de hoofdtaken is het geven van voorlichting aan iedereen die betrokken is bij de school: leerlingen, personeel en ouders. Het doel daarbij is te zorgen dat iedereen in en rond de school weet waar hij of zij terecht kan met een eventuele klacht.

Normaliter organiseren we gedurende het jaar meerdere scholingsconferenties en -bijeenkomsten voor **vertrouwens- en contactpersonen** in het onderwijs. Vanwege de coronamaatregelen hebben we helaas een aantal trainingen en conferenties moeten annuleren.

Meerdaagse trainingen

Om zowel beginnende als ervaren vertrouwenspersonen toe te rusten op hun taak, biedt School & Veiligheid meerdaagse trainingen aan.

Voor interne en externe vertrouwenspersonen uit het primair onderwijs is er de tweedaagse training *Een goede basis*. In

2020 hebben 35 vertrouwenspersonen deze training gevolgd.

Vertrouwenspersonen uit het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs kunnen terecht bij de vierdaagse training *Een stevige basis*. Deze is in 2020 door 68 vertrouwenspersonen gevolgd.

We bieden ook maatwerk aan in de vorm van incompany-trainingen. In 2020 hebben 19 scholen gebruikgemaakt van deze mogelijkheid, waarvan 3 online.

“Ik heb me goed kunnen verdiepen in de stof, leuke discussies en deskundige trainers.”

“Een deel van de informatie wist ik al, maar ik ben toch met meer handvatten weggegaan.”

Conferenties

School & Veiligheid organiseert jaarlijks drie conferenties voor vertrouwenspersonen, respectievelijk voor het mbo, het po en het vo. Vanwege de coronamaatregelen heeft alleen de conferentie voor het mbo, die in januari op de agenda stond, plaats kunnen vinden.

De titel van de conferentie in 2020 was ‘Onzichtbare klacht, zichtbare kracht’. Tijdens de conferentie werden de verschillende mogelijke oorzaken van angst bij klagers onder de loep genomen. Ook leerden de

deelnemers hoe ze als vertrouwenspersoon zichtbaar kunnen zijn en hun kracht kunnen inzetten om 'onzichtbare klachten' bespreekbaar te maken. Het herkennen en erkennen van de verschillende oorzaken van angst helpt de vertrouwenspersoon om het gesprek af te stemmen op de angst die de klager blokkeert. Naast een plenair ochtendprogramma volgden deelnemers twee workshops in de middag.

Leidraad vertrouwenswerk

In de school zijn verschillende functionarissen aanspreekbaar op een veilig schoolklimaat. Op de eerste plaats zijn dat de vertrouwenspersoon, het aanspreekpunt pesten en de pestcoördinator. Maar ook de mentor, de schoolleiding, de zorgcoördinator of de veiligheidscoördinator kan worden aangesproken op de veiligheid in de school.

Er is kortom een veelheid aan functies, taken en rollen in de school betrokken bij sociale veiligheid. Deze taken en rollen kunnen meestal worden gecombineerd, maar soms moeten ze juist gescheiden blijven om een zorgvuldige afhandeling van een klacht te kunnen waarborgen.

Om duidelijkheid te scheppen in wie wat doet op het gebied van sociale veiligheid in de school, ontwikkelde School & Veiligheid een leidraad vertrouwenswerk voor besturen. De leidraad is gebaseerd op wettelijke kaders en de model-klachtregeling en biedt scholen handvatten om hun hulpaanbod zo te organiseren dat leerlingen, ouders en medewerkers sneller uitkomen bij de juiste persoon. De interne vertrouwenspersoon vervult hierbij een spilfunctie.

De leidraad is ook van belang in het licht van de aandacht die het vertrouwenswerk in het onderwijs en in bedrijven en instellingen de afgelopen tijd in de Tweede Kamer heeft gekregen. De leidraad is in 2020 geschreven en wordt in het eerste kwartaal van 2021 gepubliceerd en aangeboden tijdens de onderwijsconferentie *Met Alle Respect!*

13 Actualiteiten, pers en media

Terug naar een veilige klas

De afgelopen periode is voor onderwijsprofessionals erg onzeker geweest. Een toename van de rol van docenten op creatieve wijze hebben gewerkt aan de manier van lesgeven en het toezicht, met en monitoring van, hun leerlingen. Vooral dit laatste bleek niet altijd makkelijk te zijn. Het is niet alleen weten uit onderzoek hoe bepalend het emotionele welzijn van jongeren is voor het leren, maar ook dat. Dat vraagt, zeker nu, bij het hervatten van klassikaal onderwijs hernieuwde aandacht.

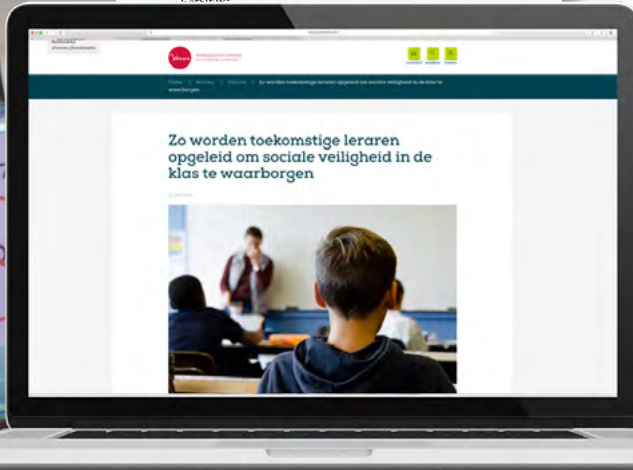
DOOR LYNN LOUWE

Met de eerste schooldag op komst of al achter de rug, is het belangrijk om de stand van zaken te inventariseren. Naast een mogelijke leerachterstand kunnen de coronamaatregelen ook het welbevinden van leerlingen (en hun ouders) hebben aangetast. Als docent zet u zich in om de schoolomgeving aan uw leerlingen veilig te houden. Het sociale contact is hierin cruciaal. Door structuur en veiligheid te bieden, speelt u als docent een belangrijke rol in het revalidatieproces van jongeren.

Zo voer je dat moeilijke gesprek in de klas: 'Zeg nooit: wat jij denkt is fout'

Hoe ga je in de klas het gesprek aan over onderwerpen als discriminatie, gendergelijkheid, geloof en democratie? Radicaliseringsexpert Leon Meijs leert docenten hoe je dat op een veilige manier doet. 'Docenten zijn doodsbang om de controle te verliezen.'

Hanna Bijl 8 november 2020, 19:41

Actualiteit, pers en media

Landelijke media zijn voor School & Veiligheid een belangrijk podium om sociale veiligheid onder de aandacht te brengen.

Vragen vanuit de media

Incidenten op scholen waarbij de sociale veiligheid in het geding is, kunnen vaak rekenen op de nodige aandacht van de media. Journalisten weten School & Veiligheid te vinden als ze behoefte hebben aan informatie of duiding. In 2020 was er een aanzienlijke stijging in het aantal persaanvragen bij School & Veiligheid. Thema's waar School & Veiligheid in 2020 voor werd benaderd waren wapenbezit, kluisjescontrole en bedreiging van docenten.

Klaas Hiemstra, directeur School & Veiligheid, was te horen in gesprek met Suzanne Bosman van het radioprogramma *EenVandaag*, over kluisjescontrole en fouilleren: wat

mag een school wel en niet? Over hetzelfde onderwerp werd hij ook geïnterviewd door *NRC*, *Het Parool*, *RTL Nieuws* en *Algemeen Dagblad*.

In het laatste kwartaal van 2020 was de moord op de Franse docent Samuel Paty en het mogelijke effect daarvan op docenten in Nederland veelvuldig in het nieuws. School & Veiligheid werd vaak om duiding gevraagd hierover.

Klaas Hiemstra en trainer Leon Meijs van School & Veiligheid kwamen aan het woord bij *RTL-nieuws*, *RTV Utrecht*, *Eenvandaag*, *de Volkskrant*, *Algemeen Dagblad*, *De Telegraaf* en *Het Parool*.

Zo voer je dat moeilijke gesprek in de klas: 'Zeg nooit: wat jij denkt is fout'

Hoe ga je in de klas het gesprek aan over onderwerpen als discriminatie, gendergelijkheid, geloof en democratie? Radicaliseringsexpert Leon Meijs leert docenten hoe je dat op een veilige manier doet. Docenten zijn doodsbang om de controle te verliezen.

Hanna Rijn | Bron: Nieuw 2020, 1844

Bijdragen aan vakbladen

Medewerkers van School & Veiligheid leverden in 2020 een aantal bijdragen aan onderwijsgerelateerde vakbladen.

In juni verscheen in *Van twaalf tot achttien* het artikel **Terug naar een veilige klas**, waarin wordt ingegaan op het emotionele welzijn van jongeren tijdens onderwijs op afstand. In het septembernummer van *Van twaalf tot achttien* verscheen het artikel **Onderwijs waarin de kijk op jongens en meiden (g)een rol speelt**. In november verscheen in dit tijdschrift een artikel over hoe om te gaan met agressie in de klas.

Profiel plaatste in september het artikel 'Gendernormen en sociale veiligheid' over gendersensitief handelen in het onderwijs. In het meinumner van *Het Onderwijsblad* kwamen Leon Meijs en Klaas Hiemstra aan het woord over hoe om te gaan met leerlingen die complottheorieën aanhangen.

Klaas Hiemstra werd geïnterviewd voor het februari-nummer van het *JEP-magazine* over onderwijs: 'Jongerenwerkers dringen beter door tot leerlingen' | JEPzine (platformjep.nl) .

Week tegen Pesten

Van 21 t/m 25 september 2020 organiseerde School & Veiligheid weer de jaarlijkse *Week Tegen Pesten*. Gedurende deze week besteden scholen aandacht aan pesten, een veilige school en het thema van het jaar, dat in 2020 Samen aan zet luidde. De Week tegen Pesten krijgt altijd veel aandacht van de pers. Een selectie van mediaberichten uit september 2020 waarin directeur Klaas Hiemstra aan het woord kwam: **Radio 4, De ochtend van 4 – 21 september 2020** , **Verus, Zo worden toekomstige leraren opgeleid om sociale veiligheid in de klas te waarborgen – 23 september 2020** en **Radio 10, Ekdome in de morgen – 21 september 2020** .

[Over de Week Tegen Pesten](#)
[Terugblik 2020](#)
[Lesmateriaal](#)
[Blogs](#)
[Helpdesk](#)

Ieder jaar in september organiseert Stichting School & Veiligheid de Week Tegen Pesten. Noteer alvast de data voor 2021 in de agenda: 27 september t/m 1 oktober. Doe ook mee met jullie school en zet samen stappen naar een fijne en sociaal veilige school.

Terugblik Week Tegen Pesten 2020

- ✓ Bekijk in het filmpje hiernaast de terugblik van de Week Tegen Pesten 2020 met het motto **Samen aan zet**.
- ✓ Bekijk alle video's van de Week Tegen Pesten 2020 terug op het **YouTubekanaal van School & Veiligheid**.

Contact

Stichting School & Veiligheid
Zwarte Woud 2
3524 SJ Utrecht
info@schoolenveiligheid.nl

Snel naar

[Doe mee!](#)
[Heldengame](#)
[Inspireer mij mail](#)
[Leraartest](#)

Inspireer mij!

Ontvang 1 x per maand een dosis inspiratie voor een positieve sfeer in de klas in je mailbox. Tips, ideeën, filmpjes en (les)suggesties om pesten tegen te gaan en inspiratie in bredere zin; die aanzet tot nadenken, die ontroert of waar je om moet lachen.

14 Vooruitblik 2021

Vooruitblik 2021

In dit jaarverslag blikken we niet alleen terug, maar ook vooruit. Hier volgt een selectie van de thema's waar we in 2021 mee aan de slag gaan.

Aandacht voor pedagogisch vakmanschap

De coronamaatregelen en het sluiten van de scholen hebben grote impact op kinderen en jongeren. Het ging in 2020 vaak over leerachterstanden en het wegwerken daarvan, maar de coronacrisis heeft ook maatschappelijke gevolgen die invloed hebben op leerlingen. Daardoor is in 2020 meer nadruk komen te liggen op de maatschappelijk-pedagogische opdracht van de school.

Zo staan scholen voor een belangrijke opgave om jongeren met verschillende achtergronden te leren respectvol met elkaar samen te leven. We zien dat dit spanningen kan opleveren. Daarbij is het niet alleen van belang dat de sociale veiligheid van leerlingen wordt gewaarborgd, maar ook dat docenten de vrijheid voelen en krijgen om hun lessen in te vullen op een manier die past bij hun

maatschappelijk-pedagogische opdracht. Docenten moeten zich voldoende toegerust en ondersteund voelen als het erom gaat gevoelige thema's te bespreken.

School & Veiligheid draagt ook komend jaar weer bij aan de ondersteuning van docenten op dit terrein en aan het faciliteren van het gesprek over wat een school te doen staat vanuit zijn maatschappelijk-pedagogische opdracht en hoe dit in een sociaal veilig klimaat kan worden opgepakt.

Burgerschap

Het versterken van burgerschapsonderwijs heeft een belangrijke relatie met sociale veiligheid. School & Veiligheid is betrokken bij het stimuleren en vormgeven van het burgerschapsonderwijs in het primair onderwijs en is uitvoerder van het project *Burgerschap op de Basisschool*, dat nog tot 2022 zal lopen. We kijken dit jaar ook samen met

de sectororganisaties hoe deze ondersteuning voor het gehele onderwijs goed en meer structureel belegd kan worden.

Digitaal Veiligheidsplan

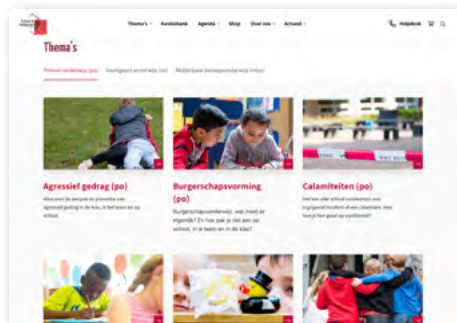
De coronamaatregelen en de sluiting van de scholen maakten nog eens extra zichtbaar dat de school een belangrijke ontmoetingsplaats is in het leven van jongeren. Een beleid ontwerpen dat erop gericht is dat de school voor alle leerlingen een fijne ontmoetingsplaats is, blijft daarom van belang. School & Veiligheid wil scholen waar het kan ondersteunen bij het vormgeven van een sociaal veilig schoolklimaat. Het verbeteren van de gebruikswaarde van het Digitaal Veiligheidsplan is onderdeel van dit streven.

Calamiteiten

Scholen zien zich steeds vaker geconfronteerd met incidenten, calamiteiten of schokkende gebeurtenissen waarbij leerlingen en/of docenten betrokken zijn. In 2021 zullen we een aantal regiobijeenkomsten organiseren waarbij scholen en hun belangrijke ketenpartners met de simulaties van School & Veiligheid kunnen oefenen. Op basis daarvan kunnen ze hun protocollen en afspraken verder aanscherpen.

Verbeterslag websites

In 2020 heeft de corporate website van School & Veiligheid een belangrijke verbeterslag ondergaan. Informatie is nu beter vindbaar en op een meer voor de hand liggende manier gestructureerd binnen de verschillende thema's.

In 2021 ondervinden de websites van Gay & School en Pestweb een soortgelijke verbeterslag. De informatie op de website van Gay & School wordt verbreed en beter vindbaar. De aanpassingen van de website van Pestweb zijn er vooral op gericht kinderen en jongeren meer te ondersteunen met beeldmateriaal dat helpt om pesten op school bespreekbaar te maken. Op beide websites wordt de navigatiestructuur aangepast en verbeterd.

Conferenties en trainingen

School & Veiligheid zet zich ook in 2021 weer in om scholen te ondersteunen op het terrein van sociale veiligheid en het vakmanschap in scholen te vergroten via trainingen, conferenties en bijdrages aan studiedagen.

Conferenties

De succesvolle onderwijsconferentie *Met alle Respect!*, een jaarlijks terugkerend event, wordt op 14 april 2021 voor de zesde keer georganiseerd. De voorbereidingen zijn in 2020 van start gegaan en de conferentie is vanwege de verwachte coronamaatregelen volledig online te volgen. De belangstelling voor de *Met alle Respect!*-conferentie blijkt steeds verder te groeien. Eind 2020 schreven

zich al meer dan 600 deelnemers in voor dit event.

De conferenties voor vertrouwenspersonen in het po, vo en mbo staan zoals elk jaar weer op de agenda van School & Veiligheid. Voor vertrouwenspersonen in het onderwijs zijn deze conferenties een belangrijke ontmoetingsplek, waar zij geïnspireerd worden om hun functioneren als vertrouwenspersoon op relevante thema's aan te scherpen. De conferentie voor vertrouwenspersonen voor het po in april 2021 wordt ook vanwege de coronamaatregelen online aangeboden.

De conferentie voor het vo in het najaar van 2021 zal – als dat mogelijk is – fysiek plaatsvinden.

We bereiden ons in 2021 voor op deelname aan de vakbeurs NOT die vanwege de coronamaatregelen is verplaatst naar de week van 30 november t/m 4 december 2021. Voor School & Veiligheid wordt dit de tweede keer dat wij ons aan scholen presenteren op de NOT.

Trainingsaanbod

We continueren in 2021 onze dienstverlening om actuele ontwikkelingen op het terrein van sociale veiligheid voor scholen te duiden en oplossingen aan te reiken. Dat doen we via informatie op de website, advisering vanuit de helpdesk en, waar mogelijk, ook in trainingen.

De trainingen *Dialoog onder Druk* en *Samenleven op school* blijven in 2021 beschikbaar. In het project *Stil verdriet* worden trainingen voor protestants-christelijke scholen aangeboden op het terrein van identiteit en seksuele diversiteit.

Met de lerarenopleidingen werken we in de periode 2020-2022 verder aan versterking van pedagogisch vakmanschap op het gebied van seksuele integriteit. Hierbij benutten we de mogelijkheden vanuit het Stimuleringsprogramma seksuele en relationele vorming. In het kader van dit programma traint School & Veiligheid samen met Rutgers de GGD'en en de Gezonde School-adviseurs.

15 Organisatie

Organisatie

Binnen School & Veiligheid werken we aan de hand van drie thematische programmalijnen:

Sociale veiligheid en Pesten

In deze programmalijn gaat het om onderwerpen zoals aanpak en voorkomen van agressief gedrag, ondersteuning bij calamiteiten en professionalisering van vertrouwenspersonen. Daarnaast dragen we bij aan structurele aandacht voor het tegengaan en voorkomen van pesten binnen scholen. Dit doen we onder andere door de organisatie van de *Week tegen Pesten*.

Sociale cohesie

In deze programmalijn werken we aan sociale cohesie binnen scholen. Voorbeelden zijn het agenderen van de school als oefenplaats, burgerschap en het professionaliseren van het pedagogisch vakmanschap van onderwijsmedewerkers.

Seksuele integriteit

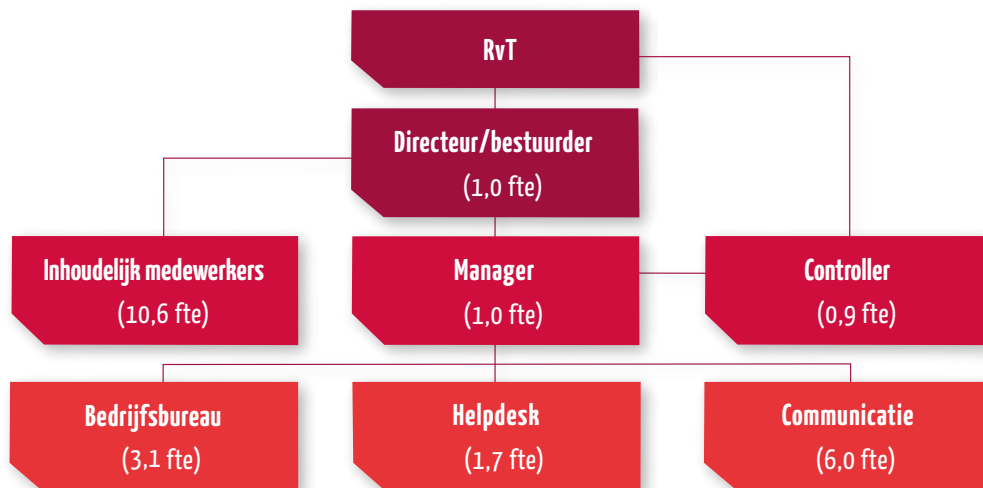
In deze programmalijn staat seksuele integriteit in het onderwijs centraal. We besteden aandacht aan pedagogisch

vakmanschap in de praktijk, het ondersteunen van scholen in de aanpak van sexting en het toerusten van pabo's en lerarenopleidingen op het gebied van sociale veiligheid en seksuele integriteit.

De groei van onze activiteiten in 2020 heeft gezorgd voor een toename van het aantal inhoudelijk medewerkers op de thema's rond seksuele integriteit.

School & Veiligheid is gevestigd in het midden van het land. Er werken 31 medewerkers aan het vergroten van sociale veiligheid op scholen.

Met onze telefonische helpdesk bieden we advies en informatie aan scholen. Bij een crisissituatie kunnen scholen een beroep doen op het calamiteitenteam.

Bezetting in 2020

Raad van toezicht

In 2020 kwam de raad van toezicht van School & Veiligheid vier keer bijeen.

Onderwerpen van gesprek, besluitvorming en evaluatie waren onder meer:

- De strategische positie van School & Veiligheid, en de toekomst en organisatie van de stichting.
- Evaluatie van en de samenstelling van de raad van toezicht, en ook de planning, werkwijze en afspraken van de raad.
- Het toezichtkader van de raad van toezicht.
- De (kwartaalrapportages) financiële bedrijfsvoering.
- De jaarlijkse accountantscontrole, inclusief bespreking van de managementletter.
- Begrotingen 2020 en 2021.

Daarnaast werd de raad van toezicht door de bestuurder geïnformeerd over de organisatieontwikkeling, de voortgang van (additionele) projecten en personele aangelegenheden.

Op 3 maart 2020 vond er, onder de bezielende leiding van Frank Hulsbos van

de Academie voor gespreid leiderschap, een bijeenkomst plaats met het voltallige personeel van School & Veiligheid en de raad van toezicht, met als onderwerp: positie en toekomst van de stichting.

Het jaarlijkse gesprek tussen een personeelsgeleding van School & Veiligheid en de raad van toezicht, dat gepland stond op 17 september 2020, kwam hiermee te vervallen.

Op 10 december 2020 vond het jaarlijkse beoordelingsgesprek met de directeur-bestuurder plaats.

De volgende documenten werden officieel door de raad van toezicht vastgesteld dan wel goedgekeurd:

- Begrotingen 2020 en 2021.
- Jaarrekening 2019.
- Jaarverslag 2019.

Per 31 december 2020 bestond de raad van toezicht van School & Veiligheid uit de volgende personen:

- Mevrouw Ingrid Verheggen, voorzitter RvT en tevens lid van de remuneratiecommissie.

- Mevrouw Elisabeth Pels Rijcken, lid RvT en ook lid van de remuneratiecommissie.
- Mevrouw Truus de Haan, lid RvT.
- De heer Ricardo Uijen, adspirant lid RvT.

Financieel overzicht 2020

Hiernaast geven we een verkort financieel overzicht over 2020.

	Werkelijk	Begroting
Rijksbijdrage	2.736.530	2.259.993
Baten als tegenprestatie voor leveringen	252.018	376.500
	-----	-----
Totaal baten	2.988.548	2.636.493
LASTEN		
Lonen en salarissen	1.431.616	1.188.153
Sociale lasten	231.260	189.966
Pensioenlasten	227.037	185.791
Overige personeelskosten	557.492	324.868
Afschrijvingen materiële vaste activa	13.154	12.000
Huisvestingskosten	104.704	118.500
Verkoopkosten	79.799	304.600
Kantoorkosten	253.076	276.115
Algemene kosten	28.686	36.500
	-----	-----
Beheerslasten	2.926.824	2.636.493
	-----	-----
Resultaat	61.724	-

WNT-verantwoording

Per 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op School & Veiligheid. Het voor School & Veiligheid toepasselijke

bezoldigingsmaximum is in 2020 € 201.000 (het algemene WNT-maximum).

BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN 2019 EN 2020

Bedragen x € 1,-

Jaar	2019	2020
Naam	Hiemstra, K.	Hiemstra, K.
Functie	directeur	directeur
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja
Individueel bezoldigingsmaximum	€ 194.000	€ 201.000
BEZOLDIGING		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	€ 112.072	€ 107.823
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 18.468	€ 19.422
Subtotaal	€ 130.540	€ 127.245
Individueel bezoldigingsmaximum	€ 194.000	€ 201.000
-/- onverschuldigd betaald bedrag	€ 0,-	€ 0,-
Totaal bezoldiging	€ 130.540	€ 127.245

TOEZICHTHOUDENDE TOPFUNCTIONARISSEN

Bedragen x € 1

Namen	Verheggen, I.W.	Schrijnen-de Haan, G.P.M.	Pels Rijcken, E.C.J
Functie	VOORZITTER	GEWOON LID	GEWOON LID
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12

BEZOLDIGING

Bezoldiging	€ 750	€ 500	€ 500
Individueel WNT-maximum	€ 30.150	€ 20.100	€ 20.100
-/- onverschuldigd betaald bedrag			

Subtotaal 2020	€ 750	€ 500	€ 500
----------------	-------	-------	-------

Gegevens 2019

Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	€ 750	€ 500	€ 500
Beloningen betaalbaar op termijn			
Totaal bezoldiging 2018	€ 750	€ 500	€ 500